

Gospodarske novice.

* *Štajarska kmetijska družba* je v svojem poslednjem občnem zboru sklenila, vinske trge vpeljati v poglavitnih vinskih krajih Štajarske dežele, en vinski trg pa v Gradcu ali Mariboru za vso deželo.

Podučne stvari.

Ravnajmo previdno s petrolejem!

Petroleum (kamnito olje) je za osvečavo zelo koristna stvar, pa je tudi zelo nevarna zaradi ognja in še drugih nesreč. Zato je treba prav varno s tem oljem ravnati, posebno ko ga rabimo v svetilnicah (lampicah) ponoči. Nedavno se je žalostna dogodka slišala iz Českega, kjer bi se bila kmalu dva otroka z materjo vred zadušila po dimu od take ponočne svetilnice. Žena je lampico, da ne bi preveč svetlobe bilo v majhni izbi, dala goreti s prav majhnim zubljem (plamenčkom), ki pa je veliko dima naredil v izbi. Oba otroka sta bila na smrt omamljena, mater pa je glava bolela in noge so jej bile silno težke. Posrečilo se je vendar zdravniku oteti življenje še vsem trem. Dim petroleja je strupen.

Znanstvene stvari.

Občni zbor Matice slovenske

24. dne januarija.

(Konec.)

Blagajnik gosp. Vilhar bere račun lanskega leta, po katerem je Matica imela premoženja v obligacijah 38.460 gold., gotovine 3100 gold. 40 kr.; vrednost hiše znaša 11.400 gold., vrednost inventara pa 5015 gold., po takem v vsem skupaj premoženja 57.985 gold. Stroškov skupaj je imela 3928 gold. 70 kr., med tem za honorare rokopisov 839 gold. 90 kr., za tiskovine 1800 gold., za vezanje knjig 192 gold. 60 kr., hišnih stroškov 373 gold. 79 kr., tajniku in za različne pisarniške stroške 547 gold. 45 kr., drugih stroškov 175 gold. 36 kr.

Gosp. Jurčič zahteva pojasnjenja o 642 gold. 35 kr. za tisek Tomanovega življenjepisa, da se vidi, kdo ima prav, in dostavlja, da z opazko „navidezne“ konkurence ni hotel žaliti nikogar, a to, da je govoril po besedah predsednikovih „pro domo sua“, zavrača, ker od tiskovin „narodne tiskarne“ nima nobene koristi, v točki rodoljubja pa se ne umakne nikomur pod to streho.

Dr. Strbenec: Beseda „na videz“ je žalila ves odbor (Jurčič: sem jo ravnokar preklical); dobro! potem je reč z besedo „pro domo sua“ pobotana.

Predsednik dr. Bleiweis izreka mnenje, da se predlog Jurčičev zaradi pojasnila tiskovnih stroškov za Tomanov življenjepis sklada s 5. točko dnevnega reda; tam se bodo volili 3 pregledniki Matičnega računa, ki bodo tudi one stroške preiskavali. — Zbor pritrdi predsednikovemu mnenju.

Gosp. blagajnik Vilhar bere potem proračun za leto 1877., ki kaže 4821 gold. 85 kr. dohodkov, stroškov pa 3861 gold. 85 kr. Proračun se odobri brez razgovora.

O volitvi 3 revizorjev Matičnega računa (5. točka dnevnega reda) pozivlja predsednik zbor: naj kdo, morebiti gosp. Jurčič, nasvetuje 3 družbenike za ta posel.

Gosp. Jurčič nasvetuje gospoda J. Pfeiferja, Hafnerja in dr. Zupanca. Gosp. Pfeifer se zaradi družih obilnih opravil brani tega posla, dr. Zupanec pa zato, ker je odbornik, in volijo se potem po drugem nasvetu Jurčičevem gospodje Hafner, Celestina in Žagar, ki to nalogo sprejmo.

Razgovor o izdavanju znanstvenega časnika je bila 6. točka zborovih razprav.

Predsednik dr. Bleiweis opomni, da znanstveni časnik je predlog odbornika gosp. župnika Božidara Raiča, ki je odboru obljubil, da predloži zboru popoln načrt o tem časniku, a danes gosp. B. Raiča ni tukaj.

Na to poprime gosp. odbornik prof. Pleteršnik besedo in poroča v imenu Raičevem, ki zaradi uradnih opravil ni mogel v zbor priti, da naj bi se izbral odbor treh Matičarjev (en filolog, en zgodovinar in en prirodoslovec), ki naj bi izdelal načrt časopisu, nasvetoval vrednike, razglasil poziv pisateljem itd. tako, da časnik bi začel izhajati aprila ali maja meseca. Tudi prof. Pleteršnik meni, da bi tak časnik bil koristen za našo literaturo, ako bi se pečal s slovenskim in slovanskim jezikoslovjem, domačo zgodovino in prirodopisnimi vedami. A samo naročniki naj bi ga dobivali po odločeni ceni, in Matica naj bi ga le podpirala in porok bila za obstanek njegov. Namesti v Matični „letopis“ naj bi strogo znanstveni članki prišli v ta časnik, kjer bili bi na pravem mestu. Stroški po njegovih mislih za Matico menda ne bi bili veliki.

Gosp. prof. Šuklje podpira izdavanje znanstvenega časnika, misleč, da znanstveno gibanje pri nas v obče hira in peša in z njim hira tudi Matica. Letošnji „Letopis“ je tako skromen, tako malega obsega, kakor še nikoli; prejeli smo sicer 3 karte, nadaljevanje onega nesrečnega atlanta, ki je neizrečeno drag, pa popolnoma nerabljiv. Tudi z životopisom Tomanovem se ne more ponašati Matica; v tem tonu — pravi — se dá otrokom popisavati življenje in smrt kakega brumnega puščavnika, ne pa odraslim ljudem delovanje pesnika in politikarja. Da znanstveno življenje pri nas hira, vidi se tudi iz prepričlega števila naših pisateljev. Dasi ravno se krog slovenske inteligencije širi, dasi ravno čedalje več izobraženih mož iz univerz dohaja, vidimo na znanstvenem polju vendar le peščico starih pisateljev, kateri delujejo že 10, 20 in še več let. Krivo pomanjkanje pisateljskega zaroda pa je to, da si dve stranki stojite nasproti: eni — in to večinski — je znanost sama sebi sredstvo in namen; ona ne pripoznava nobene meje, razen onih, ki jih stavi pamet, — drugi stranki pa — in ta je, hvala Bogu! manja stranka — je znanost kot pokorna služabnica veri: ona trdi, da znanost mora imeti versko podlogo. (Velik nemir v večini zborovi.) Matica morala bi ozirati se samo na znanstveno vrednost člankov, a ne na liberalno, ne na konservativno stališče pisateljev. Od sedanjega, po večini enostranskega odbora Matičnega se pa naša mlada generacija tega ne nadja. Ta odbor ne bi sprejel niti filozofičnega, niti svobodomislečega zgodovinskega, niti prirodopisnega, na Darwinovo teorijo oprtega članka, zato naši mladi pisatelji nimajo zaupanja do Matice, zato ne pišejo za njo, zato hira znanstveno delovanje. V znanstvenem smislu vredovani časnik bi oživel oslabelelo slovensko književnost, zato živo priporočam Raičev predlog z garancijami, ki jih je nasvetoval prof. Pleteršnik.

Gosp. Parapat: Jaz tudi sedim v odboru Matičnem, a ni mi znano, da bi bil odbor zavrgel kak rokopis. Gosp. Šuklje je veliko kritiziral, a meni ni znan noben članek, ki bi ga bil on spisal o Kranjski zgodovini.